

De Lustrumkoerier

Onregelmatig verschijnend tijdschriftje der Schiedamsche Toneelvereniging onder het devies "Utile Dulci" nummer 9

De jaren 1971 - 1981

Het 12^e lustrum start op 13 november 1971 bij de pleisterplaats Moordrecht met een oriëntatierit die eindigt bij Hotel "Het Roode Koper" in Leuvenum. Helaas zijn de kleurenfoto's van dat feest in de loop der tijd allemaal verkleurd met een roodsluier en daardoor niet meer bruikbaar voor deze koerier. Ook schijnt de routebeschrijving van de rit niet helemaal vlekkeloos te zijn geweest want Aat Braakenburg, voorzitter van de Lustrumcommissie, werd toegezongen: "Maar de route/ die we moete/ deugde voor geen ene moer/ daarom nogmaals, lieve Aatje/ houd je bij je varkensvoer."

15 maart 1972 wordt "Voorschrift van de dokter" opgevoerd, de eerste voorstelling van een serie van tien. De beoordeling door een onafhankelijk jurylid liegt er niet om: "Een goede regisseur is goud waard. Een te klein toneel, een slecht kartonnen decor, een middelmatig stuk, beperkt spelersmateriaal, al deze dingen springen ineens minder in het oog, zijn plotseling minder hinderlijk.[...] .. al moet ik er direct bij noteren dat de beperktheid van het spelersmateriaal wel meeviel. Vooral door de dames werd goed geacteerd. Dat de spelers de bedoelingen van de regisseur voor een groot deel konden waarmaken pleit voor de kwaliteit van deze groep." Die regisseur was Guus Hoes, overigens. En over het spel van Liesbeth Wilton: "Er zijn soms in het amateurtoneel vertolkingen waarvan je zegt: laat die techniek de pip maar krijgen, dit is zó goed gek, wat kan het me verder schelen, ik amuseer me ermee. Dit was er zo één.

Helemaal op de lach en de klucht gespeeld (en geregisseerd!) volledig en overrompend en vooral ook gedurfd. En hoeveel amateurs durven echt?"

Over Bets Schmidt Crans: "Een juweeltje van een rol. De beste vertolking van de avond. Deze speelster hoefde er alleen maar te zijn. De kleinste oogopslag, het kortste gebaar, het

was allemaal voldoende en het kwam perfect aan. Deze speelster moet een hoofdrol in een

Liesbeth Wilton in 'Voorschrift van de dokter'

speciaal voor haar gekozen stuk, wat mij betreft." Aan het eind kreeg Dick Eggink nog een veeg uit de pan: "Voor het eerst van mijn leven gezien: de souffleur zat te roken! De rook walmde al kringelend omhoog uit zijn hokje. Té gek!"

In het voorjaar van 1973 word ik (Jaap Aeckerlin) aangenomen als lid van U.D. In een welkomstbrief staat helder en duidelijk wat er van mij verwacht wordt: "Voor de goede orde maken wij U erop attent dat U niet meteen op een hoofdrol kunt rekenen. Een bijrol behoort tot de mogelijkheden mits U duidelijk spreekt en U recht op beweegt. Misschien wilt u ons wel eens een handje helpen bij het bouwen van decors, vervoer hiervan, het opzetten en afbreken van de decorpanelen en het beschikbaar stellen van opslagruimte. Ook hopen wij een enkel keertje een beroep op U te mogen doen bij het drukken van programma's, aanplakbiljetten en postpapier. Maakt U zich

echter geen zorgen! Slechts een enkel avondje is hiermee gemoeid. U een heel prettige tijd wensend, hoogachtend, L.Cats-van Klaveren". Dat heb ik dus geweten. Mijn bedrijf was in het Groothandelsgebouw met een opslagruimte in de kelder: daar werden de decors vervaardigd en geveerd en daar stonden die in stilte te wachten op de volgende voorstelling.

Vlnr Liesje Cats, Tilly v.Traa, Pieter v.Traa, Ruud Huldy, Marjolein Cats, Jaap Aeckerlin

Er zijn een aantal foto's van de werkzaamheden, waarvan hierboven slechts 1. Maar er waren meer harde werkers: Onno Cats en natuurlijk onze technische duizendpoot Dick Eggink.

In maart '73 ging "Een meisje om te stelen" in première en ook dat stuk werd tien maal opgevoerd. Er werd wat afgereisd in die tijd: Schiedam, nog eens Schiedam, Voorschoten, Vlaardingen, weer driemaal Schiedam, Rotterdam, Gorkum en nog een keer Rotterdam. En elke keer in de namiddag erheen met de decors en requisieten, decor opbouwen, even snel

iets eten, spelen, afbreken, opladen en wegwezen. 'Opladen', want de decors werden vervoerd op het dak van een stationcar die elke keer weer door een van de directeurs van mijn bedrijf aan U.D. werd uitgeleend.

1974 wordt het jaar van "Kleine kinderen worden groot." Robert Nolet treedt op "als gast" en moet dat dit jaar 12 keer doen, tot in Tilburg wordt er gespeeld. De Buitendag bij Ruud en Jo Huldy in augustus is geheel gevuld met onnutte zaken, waaronder een foto-puzzel-wandeltocht: "Vul hier in hoeveel bomen u in het rechtersalud telt: U had met tellen moeten beginnen bij de ingang van de boerderij en stoppen bij de lantaarnpalen." En bij de roeiwedstrijd belandt menige boot in het riet in plaats van aan de overkant. Maar het is een ongelofelijk leuke happening met heel veel kleine kinderen, en iedereen denkt dat die later allemaal wel lid van U.D. zullen worden.....

In **1975** verschijnt een geest (Elvira) in "Ik zie, ik zie, wat jij niet ziet". Ze is de overleden eerste vrouw van de heer des huizes die bij een spiritistische séance opduikt. Lies Cats als Elvira en Tilly van Traa als media-mieke helderziende halen elf keer het onderste uit de kan, Dick Eggink en ik werken als paarden om alle licht- en geluidseffecten op tijd te realiseren. De onvermijdelijke beoordeling door de sectie Toneel van de Schiedamse Gemeenschap legt de vinger op de zere plek: "Charles was niet opgewassen

tegen deze moeilijke en inderdaad zware rol. Hij zocht te vaak de voorgrond van het toneel op om zijn oor bij de souffleur te luister te leggen. Een gebrek aan rolkennis wat soms leidde tot "wit" tussen de teksten en de vaart in het spel afremde."

De gezelligheidsrit die in augustus '75 wordt georganiseerd splitst de vereniging bijna: vóór aanvang worden drie dichtbedrukte bladen met Het Reglement rondgedeeld, maar 900 meter na de start is iedereen de weg al kwijt. De makers van de rit gaan bijna op de Barbecue bij Aat en Wemke.

Februari **1976**: "Celia" gaat voor het eerst over het voetlicht. Christine Arcari, Marjolein Cats en Piet Waals, net aangenomen als lid, kunnen er gelijk vol tegenaan. Het stuk oogst goede recensies, de techniek wordt geprezen vanwege alle licht-en geluidseffecten. Tilly van Traa wordt elf maal bijna vermoord door Herman Hoeymans, een zeer plat pratende gastspeler. Het 13^e lustrum vindt plaats in Slot Moermond in Renesse. Op weg erheen wordt een balletje gegooid in een bowlingbaan. Het diner wordt versierd met een groot aantal gezangen en de kelen worden duchtig gesmeerd. Dat weerhoudt Dick Eggink er niet van zijn auto diep in de nacht een stukje te verzetten waarbij hij een muurtje aantikt; de resten van zijn gesneuvelde achterlicht vindt hij bij het ontbijt keurig op zijn bord.

"Bont-genoten" wordt ons stuk in **1977**. Er wordt hier en daar een oogje dichtgeknepen waardoor voorstelling 595 plotseling als 600e voorstelling in Schiedam wordt gepresenteerd. De échte 600e wordt gespeeld in 'Huize Frankenland'. Dick Eggink valt in voor de zieke Jan Lieuwen en schittert in uniform als kolonel. Dank zij Hans Cats sjouwen de speelsters zich een ongeluk aan échte bontjassen.

Het stuk wordt veertien maal opgevoerd en breekt daarbij alle naoorlogse speelrecords van U.D.

Kolonel b.d. Dick Eggink

Zowel Lies Cats als Dick Eggink krijgen het 100-speldje uitgereikt, wat inhoudt dat ze 100 keer voor U.D. op de planken hebben gestaan. Tilly krijgt op 27 april 1977 haar 200-speldje. Er is altijd baas boven baas!

Regisseur Ad Hoeymans had eind '77 tijdelijk genoeg van U.D. "Het bestuur raadpleegde haar oude vriendin Trins Sniijders en zij gaf ons de beste informatie over Guido Jonckers. Zélf acteur en regisseur bij de Haagse Comedie, dus met een goede opleiding. Hij kwam, zag en overwon. Een bekwaam vakman, die door zijn instructieve praatjes alle acteurs hun rol tot in de puntjes helder wist te maken. En daarenboven zo'n geweldig gezellig mens dat repetities zonder één wanklank in een oprecht prettige sfeer verliepen", zoals het jaarverslag over het seizoen 77-78 vermeldt. Deze superman leerde ons "De Muizeval" van Agatha Christie, al was het begin wat moeilijk: 2 gastspelers (Jan Gudde en Pierre de Veth), geen souffleur en geen meneer Paravicini. Maar zie: ".. zo kwamen op een avond opdraven Kien Nolet als souffleur en Roland te Booy, een figuur waarvan de regisseur zei: 'Ik wist dat ze bestonden, maar ik heb er nog nooit een gezien'. Met veel genoeg

hebben wij deze twee als lid van de club zien toetreden." 20 februari 1978 was de première en na 13 voorstellingen klapte de Muizeval voor het laatst dicht op 18 mei. Robert Nolet en ikzelf worden in de kleedkamer feestelijk toegezongen omdat men het al 50 keer met ons heeft uitgehouden.

Jan Lieuwen krijgt op 30 maart het 100-speldje uitgereikt met bijpassend lied: "Pieter Lutz en Ko van Dijk/zeiden het heel openlijk/Als die Jan Lieuwen speelt/ dan falen wij heel jammerlijk!"

Verderop in het jaar doet U.D. mee aan een toneelavond van de Schiedamse Gemeenschap waar 3 verenigingen 3 eenakters spelen. Onze bezetting bestaat uit Piet Waals, Roland te Booy en Jan Lieuwen. Zij spelen "Karel" waarover wordt geschreven: "Het publiek was duidelijk geboeid door de beklemmende gebeurtenissen op het toneel. Echt theater was het, de acteurs bouwden langzamerhand een steeds sterkere spanning op in een verhaal waarin iedereen zijn eigen (verborgen) angsten en lafheid kon herkennen."

Buiten Schiedam wordt 'Karel' nog vier maal opgevoerd.

1979 is het jaar van 'De Meid' van Heyermans. Regie voert Kees van Lier, want Guido heeft het te druk. Lof alom: "Utile Dulci kan terugzien op een tot in de puntjes verzorgde voorstelling." En over een niet al te volle zaal in Hazerswoude wordt in het jaarverslag opgemerkt "Maar gelukkig was de burgemeester met zijn vrouw aanwezig en die tellen dubbel".

In april wordt Piet Waals gehuldigd met zijn 50e voorstelling, en Merel Cats treedt in de voetsporen van haar moeder met een gastoptreden. Twaalf keer wordt De Meid gespeeld, en in mei wordt nog één keer "Karel" opgevoerd waarna Liesbeth Wilton haar 100-speldje krijgt: ook het achter de coulissen aanwezig zijn (als regieassistent) telt mee!

De afdeling 'trasploft', zoals die nu zou heten, wordt dit jaar blijgemaakt: er wordt een redelijk oude maar nog

opknapbare bestelauto aangeschaft die door Dick en Jaap wordt geres-taureerd. Het decorvervoer wordt er een stuk eenvoudiger door.

Vroeger: gebakwagen van de HEMA, nu: 'Decorvervoer Toneelgroep Utile Dulci'

Ons stuk op het Eenakterfestival 1979 blijkt iets te hoog gegrepen. De pers: "Impromptu" handelt over vier acteurs die door de regisseur onvoorbereid op het toneel iets moesten improviseren. Thema van het stuk was 'Vier personages op zoek naar zichzelf'. Zelfs voor ervaren acteurs zou het moeilijk zijn geweest. De eenakter kwam dan ook niet uit de verf en was daarnaast ook voor het publiek wat te moeilijk." Het stuk wordt maar tweemaal gespeeld, in september '79 en maart '80.

De spelers van 'Impromptu', v.l.n.r Piet Waals, Roland te Booy, Liesbeth Wilton, Nelleke Nicolai.

1980 is Tsjechov-jaar. 'Mensen, mensen, kleine mensen' bestond eigenlijk uit "Het Aanzoek" en "Jubileum" die door Guido Jonckers op slimme wijze waren samengesmolten. Dertien keer ging dit stuk over het voetlicht, en ter gelegenheid van een amateur-toneelfestival in Rotterdam werd alleen "Het Aanzoek" in mei nóg een keer gespeeld.

Op 7 juni 1980 vindt een wel heel bijzondere gebeurtenis plaats: Bets Schmidt Crans, lid van U.D. sinds de oprichting in 1911, krijgt de gouden speld van het Nederlands Centrum voor Amateurtoneel uitgereikt door Guido de Moor. Daar hoort een lied bij op de wijs van 'Een karretje op de zandweg', 7 coupletten groot, dat begint:

"Een vrouwtje klein en huppekee
Dat is de ziel van ons U.D.
En wie zou dat nu wezen?
Ze is actrice van formaat
Speciaal als 't met champagne gaat
Vol grapjes en steeds heel wat mans:
Da's tante Bets Schmidt Crans."

In september '80 wordt éénmaal "De verruilde waaiers" van de Japanner Yukio Mishima gespeeld door Christine Arcari, Ronel den Dubbelden en Piet Waals in het kader van een amateur-toneelfestival in het Piccolotheter in Rotterdam.

19 maart **1981** ziet de première van "40 Karaat", een blijspel. Roelant ten Kate en Gerard Klijnsmit staan voor het eerst bij U.D. op de planken. 10 maal wordt er gespeeld, de laatste maal wel heel ver weg: In Oldenzaal! We spelen daar op uitnodiging van de ouders van Roelant, in de open lucht, d.w.z. in de tuin. Vóór de pauze geen problemen, maar na de pauze begon het zo fors te regenen dat de voorstelling zeer geïmproviseerd in de hal van het woonhuis moest worden afgemaakt. Ondanks dat toch een groot succes!

1 juni wordt "De verruilde waaiers" nog één keer opgevoerd, waarbij Roelant ten Kate de rol van Piet Waals overneemt, want die is in het buitenland.

De inmiddels gebruikelijke buitendag wordt dit keer opgeleukt met allerlei oudhollandse geneugten zoals koekhappen, met een dartpijlje proberen een ballon lek te krijgen, ballengooien en blokken lopen. Bij dat laatste on-

derdeel scheurt Jan Liewen uit zijn toch al niet zo geringe pantalon, tot groot vermaak van de aanwezige kleintjes. We maken zoveel lawaai dat een patrouille van de Rijkspolitie langs komt, dus die mogen buiten mededinging ook even ballen gooien.

In september is er natuurlijk weer een éénakterfestival waar U.D. met iets bijzonders komt. Een Franse zakenrelatie van Piet Waals schrijft als amateur toneelstukken en hij geeft Piet toestemming één van zijn stukken te vertellen en in Schiedam op te voeren. Zo spelen Ronel den Dubbelden, Robert Nolet en Liesbeth Wilton onder regie van Piet en onder het wakend oog van Guido Jonckers "Vuur". Als toefje slagroom op de taart zitten de auteur Yves Chatelain met vrouw en dochter in de zaal! Het is de 665^e voorstelling van U.D.

Het 14^e lustrum wordt door drie dames georganiseerd: Ankie Kolstee, Henny Aeckerlin en Door Hoek.

Boud is ceremoniemeester. Het feest vindt plaats in Hotel Bosrand in Oisterwijk en zit vol verrassingen. Eerst wordt een bezoek gebracht aan een nabije pottenbakkerij waar eenieder wordt voorzien van een versgebakken UD-gedenkschildje. Terug in het hotel wordt er geborreld waarbij plotseling een vreemde opduikt die ons verbaasd laat staan met zijn goocheltrucs. Dat was Hans Kazan, die later nog tot hoge roem zou stijgen. Tijdens het buffet, later op de avond, worden er weer veel liederen gezongen en voordrachten gehouden – die gelukkig allemaal bewaard zijn gebleven in een handzaam boekje.

LUSTRUM - MEDEDELINGEN

Voor de goede orde hieronder een overzicht van de feestelijkheden.

Op **vrijdag 11 november** vindt de opvoering plaats van het jubileumstuk "Vogels" onder regie van Guido Jonckers.

Medespelenden zijn, in alfabetische volgorde:

Christine Arcari
Jaap Heukelom
Yvonne v/d Hoek (a.g.)
Meher Khan Muztar
Erika van der Lely
Robert Nolet
Laurens Ohlenroth (a.g.)
Bo Passchier (a.g.)
Martine Pothuis
Tom Recter
Caroline Romeijn
Tilly van Traa
Jos Verlinden

Plaats: Het Wenneker gebouw aan de 31.. XX Schiedam

Aanvang: uur

Toegangsprijs: € 11,00 inclusief een consumptiebon, te gebruiken tijdens de receptie die na afloop van de voorstelling plaatsvindt in de foyer van het gebouw.

Op **zaterdag 12 en zondag 13 november** vindt de feestelijke viering van het 100-jarig bestaan plaats. **Deze viering is uitsluitend bestemd voor leden, oud-leden en enkele genodigden.** Bent u geen lid of geen oud-lid en heeft u van het Bestuur van U.D. geen persoonlijke uitnodiging ontvangen, dan kunt u niet deelnemen aan deze viering.

De plaats van het feest wordt nog even geheim gehouden. Wel kunnen wij u zeggen dat de viering ergens in het midden van het land zal plaatsvinden en zal beginnen met het gemeenschappelijk drinken van koffie en het nuttigen van bijbehorende versnaperingen, gevolgd door een lunch, een excursie en de reis naar een hotel waar de rest van de festiviteiten zal worden afgewerkt – dit wordt ook wel afwerkplaats genoemd.

De lijst van deelnemers is sinds de vorige Lustrumkoerier slechts uitgebreid met de heer en mevrouw ter Veld-van Leeuwen. **Er wordt met smart gewacht op de inschrijving van alle anderen die wel willen komen maar tot dusverre vergeten zijn hun inschrijving te regelen.**